

Микола ТРАЧУК
студент факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник :
к.е.н., доцент кафедри банківської справи Чайковський Я.І.

ЛІКВІДНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Банківський сектор життєво важливий для економіки країни, він служить об'єктом ретельного нагляду і регулювання як з боку Національного банку України, так і з боку вищих органів державної влади і управління [1].

Світова фінансова криза зробила руйнівний вплив на фінансові організації і ринки України і привів до втрати їх платоспроможності і зменшення ліквідності.

Клієнти банку, як позичальники, так і вкладники, зацікавлені в тому, щоб банк своєчасно та в повному обсязі виконував свої зобов'язання як з видачі грошових коштів тим, у кого є потреба у формуванні позикового банківського капіталу, так і перед тим, кому слід повернути їхні гроші в повному обсязі з накопиченими відсотками [5, с. 456].

Ліквідність банківської системи визначається ліквідністю окремих її елементів – банків, але не тотожне ліквідності всіх банківських установ. Ліквідність, будучи однією з основних характеристик банківської системи, багато в чому визначає «економічне здоров'я» суспільства.

Існує обернений взаємозв'язок між обов'язковими резервними вимогами та грошовою масою і ліквідністю банків. Якщо йде зниження норми обов'язкових резервних вимог, то тоді відбувається збільшення вільних резервів, що свідчить про зростання вільної ліквідності, і навпаки, якщо зменшуються обсяг грошової маси та пропозиція грошей, то відбувається збільшення обов'язкових резервних вимог [3, с. 229].

Ліквідність банку постійно змінюється під впливом попиту і пропозиції на ліквідні активи. Тому банк вважається ліквідним, якщо він має можливість постійно і безперервно виконувати свої зобов'язання, проводити активні операції та забезпечувати поповнення ліквідних коштів у будь-який момент часу через запозичення коштів на ринку за середньою ставкою або реалізацію своїх активів без суттєвої втрати їх вартості.

Попит на ліквідні активи та їх пропозиція формуються під впливом чинників, що впливають на ліквідність банку. Банк повинен мати змогу не лише усувати проблеми, виявлені за показниками своєї ліквідності, а й здійснювати тактичне і стратегічне управління ліквідністю [2].

Виникає ситуація, коли банки підвищують свою ліквідність за рахунок залучення грошових коштів на свої рахунки цим самим зменшуючи свою прибутковість, що в кінцевому результаті призводить до неплатоспроможності деяких банківських установ.

Проблема забезпечення достатньої ліквідності банківських установ України не вирішена. З метою забезпечення більш ефективного управління ліквідністю Національний банк України вносить зміни та доповнення до вже існуючих інструкцій, замість того, щоб розробляти нові.

Поряд із зовнішніми чинниками, на ліквідність банку впливають внутрішні чинники. Від фінансового стану та його ділової репутації, клієнтської бази, якості управління значною мірою залежать можливості банку щодо залучення депозитів, налагодження контактів з партнерами та інвесторами, що впливає на якість і структуру активів і пасивів.

Підсумки світової фінансової кризи привели до необхідності переходу на новий етап регулювання ліквідності кредитних організацій – до розробки нових вимог щодо ліквідності комерційних банків.

Міжнародні стандарти ліквідності можна розглядати як міжнародні рекомендації щодо управління ризиком ліквідності в банках.

Міжнародні рекомендації з управління ризиком банківської ліквідності дозволяють зорієнтувати комерційні банки на виявлення елементів управління, націлених на подолання нестачі ліквідності в стресових випадках.

У регулюванні ліквідності банківської системи на макрорівні головним фактором, як показує зарубіжна практика, виступають обов'язкові резервні вимоги центрального банку.

Банк міжнародних розрахунків і Базельський комітет серйозно налаштовані на посилення банківського регулювання в галузі управління ліквідністю кредитних організацій, тому протягом декількох найближчих років варто очікувати виходу нової угоди в галузі регулювання ліквідності на зразок чинної угоди по капіталу [4].

В новому для України показнику оцінки ліквідності фінансового інституту застосовується так званий «метод потоку», який дозволяє оцінювати ліквідність на основі прогнозованих потоків грошових коштів, тобто планованих на майбутнє показників.

НБУ після ретельного аналізу даних пропозицій, необхідно почати підготовку до переходу на нові принципи нормативного регулювання банківської ліквідності, засновані на детальному прогнозуванні грошових потоків з урахуванням стресових сценаріїв. Це допоможе краще підготувати банківську систему до нових викликів.

Метою застосування в українській банківській практиці нових стандартів ліквідності «Базель III» є приведення банківського регулювання і нагляду в Україні у відповідність до міжнародних стандартів, і зокрема підвищення стійкості кредитних організацій в нестабільних умовах, що дозволить банкам збільшити кредитні рейтинги і вважатися учасниками міжнародних фінансових відносин.

Література:

1. Коваленко М. М. Держава та банківський сектор: реалістична організація взаємодії : монографія / М. М. Коваленко // X. : TimPublishingGroup. – 2015. – 332 с.
2. Матлага Л. Еволюція регулювання фінансового сектору: від «Базель II» до «Базель III» / Л. Матлага // Економічний аналіз. – 2013. – Випуск 12. – ч. 2. – С. 74-78.
3. Павленко О. П. Удосконалення механізму управління ліквідністю комерційного банку в умовах стабілізації банківської системи України: фінансові важелі, ризики і вимоги до капіталу / О. П. Павленко, О. О. Самарська // Virtus : наук. жур. – Монреаль : СРМ «ASF» (Канада), 2018. – № 25. – С. 229-233. – Режим доступу : <http://virtus.conference-ukraine.com.ua/Journal25.pdf>
4. Принципи управління ризиком процентної ставки [Електронний ресурс] : Базельський Комітет з питань Банківського Нагляду – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36993>
5. Селіверстова Л. С. Місце та роль фінансів суб'єктів господарювання у фінансовій системі України / Л. С. Селіверстова, О. М. Єрмакова // Економіка і суспільство. – 2017. – №11. – С. 455-460.